

Культура Відродження

Лекція 6

Доц. Бадєєва Л.І.

Факультет навчання іноземних громадян,
кафедра українознавства, ХНУРЕ

Мета і завдання

- РОЗКРИТИ історичні передумови становлення культури Відродження;
- дати загальну характеристику епохи Відродження;
- аналізувати гуманізм як ідеологію Відродження;
- охарактеризувати видатних представників епохи Відродження;
- розкрити реформацію та її культурно-історичне значення.

План

- Історичні передумови становлення культури Відродження. Загальна характеристика епохи Відродження.
- Гуманізм як ідеологія Відродження.
- Видатні представники епохи Відродження.
- Реформація та її культурно-історичне значення.

Загальна характеристика

- Відродження (по-французьки – Ренесанс) – найвизначніша перехідна епоха людської історії, яка охоплює період з XIV до перших двох десятиліть XVII ст.

Загальна характеристика

- Відродження відкриває принципово нову культурну епоху, знаменує собою початок боротьби буржуазії з економічною та політичною системою феодалізму за панування в суспільстві.

Загальна характеристика

в цю епоху були створені видатні твори літератури та образотворчого мистецтва. Головним видом духовної діяльності стало мистецтво.

Загальна характеристика

- Формується наукова картина світу на основі відкриттів, насамперед в галузі астрономії. Одним з найяскравіших явищ епохи Відродження є геліоцентрична система польського астронома Миколая Коперника (1473–1543).

Загальна характеристика

- Суттєвий вклад в нову астрономію вніс видатний німецький учений Йоганн Кеплер (1571–1630). Він відкрив закони руху планет (Закони Кеплера).

Загальна характеристика

- Винахідником друкарського верстата є німець Йоганн Гутенберг (1400–1468) з міста Майнца. Близько 1445 р. він винайшов спосіб відливання шрифту і сконструював дерев'яний друкарський прес.

Великі географічні відкриття

1492 р.- відкриття Америки Х. Колумбом (1451–1506) ,

1497–1499 рр.- шляху з Європи в Азію Васко да Гамою (1469–1524) ;

1519–1522 рр. - перше кругосвітнє плавання португальського дослідника Ф. Магеллана (1480–1521).

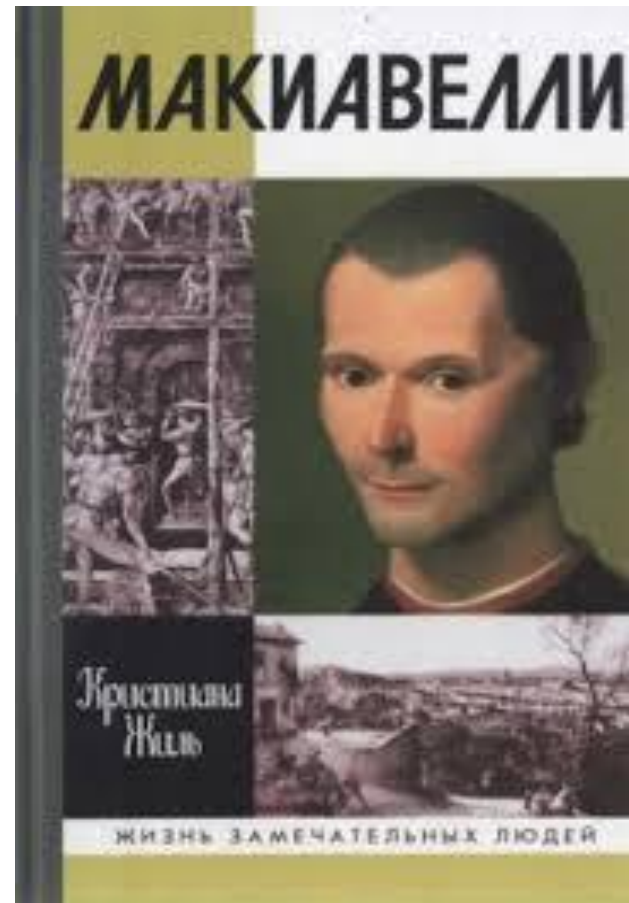

Загальна характеристика

- Винахід артилерії клав край феодальному роздробленню. На уламках феодальних устоїв розвивалися національні монархії, міцні позиції завойовував абсолютизм.

Загальна характеристика

Найкраще ідеал сильної державної влади розкрив у XVI ст. італієць Макіавеллі Нікколо де Бернардо (1469–1527). Його найзначнішим твором став «Державець».

Гуманізм як ідеологія

- Головною рисою культури Відродження став новий світогляд – гуманізм. Гуманізм – теорія та практика, в основі якої лежить ставлення до людини як до найвищої цінності, захист права особистості на свободу, щастя, всебічний розвиток і вияв своїх здібностей.

Гуманізм як ідеологія

- Гуманізм на перше місце ставив наукові знання, орієнтував на матеріалістичне трактування законів природи, на пізнання навколишнього світу і самого себе завдяки розуму.

Гуманізм як ідеологія

- Гуманісти висміювали аскетизм і теорію стриманості католицької церкви, утверджували право людини на насолоди, в тому числі і сексуальні. Насолода земним буттям – це неодмінна частина культури Відродження.

Гуманізм як ідеологія

- Величезного практичного значення набула в умовах епохи Відродження антична культурна спадщина. Італійське суспільство починає активно цікавитись культурою Стародавньої Греції та Стародавнього Риму, розшукуються рукописи античних письменників.

Гуманізм як ідеологія

- Латинь стала мовою епохи Відродження. В університетах Європи створювалися кафедри стародавніх мов.

Гуманізм як ідеологія

Вперше поняття «Відродження» вжив італійський письменник Джованні Боккаччо (1313–1375). Терміном, який визначив цілу епоху, це поняття стало завдяки відомому живописцю, архітектору та історику мистецтва Джорджо Базарі (1511–1574).

Гуманізм як ідеологія

- Епоха Відродження фактично ототожнювалась з початком епохи гуманізму. Складається нерозривний зв'язок культури Відродження з гуманізмом, який стає внутрішнім змістом Ренесансу, його теорією та практикою, його ідеологією.

Гуманізм як ідеологія

- Ренесанс виступав в історії західної культури як епоха звеличення людини, як період віри у велич, могутність та красу людини, в її оволодіння природою.

Гуманізм як ідеологія

У галузі науки й освіти гуманісти рішуче виступили проти догматизму і схоластики, проти схоластичного схиляння перед авторитетами. Вони боролися за свободу думки, наукових пошуків і творчості

Гуманізм як ідеологія

- Гуманісти засуджували феодально-дворянську систему оцінок людей в залежності від кастової належності чи матеріального становища. Єдиним критерієм були особисті заслуги.

Гуманізм як ідеологія

- Провідною рисою культури Відродження став антропоцентризм. Він розглядає людину як частину, вінець природи, найбільш досконале її творіння, як міру всіх речей.

Гуманізм як ідеологія

- Гуманізм поклав край духовній монополії, диктатурі католицької церкви в Західній Європі.
- Єресь (від гр. – опановую, вибираю, переконую) – точка зору, яка спростовує релігійний догмат і є виявом «вільного розуму» щодо визначення та тлумачення релігійних настанов.

Гуманізм як ідеологія

- Для «виявлення, покарання та запобігання єресі», переслідування небезпечних єретиків об'єдналися світська та церковна влада і створили інквізицію. З діяльністю інквізиції – судово-карної установи католицької церкви, яка проіснувала від XIII до XVIII ст. – пов'язані найтрагічніші сторінки європейської історії.

Гуманізм як ідеологія

- Однією з жертв релігійного фанатизму став визначний чеський політичний діяч, видатний ідеолог чеської Реформації, мислитель Ян Гус (1371–6.07.1415).

Гуманізм

- Коли італійський фізик, астроном, професор Падуанського університету Галілео Галілей (1564–1642) підтвердив, що Земля обертається навколо Сонця, інквізитори посадили його до в'язниці як небезпечного єретика.

Видатні представники епохи Відродження

- Найбільшим представником періоду Проторенесансу в історії італійського мистецтва (XIII – початок XIV ст.) був великий італійський поет, флорентієць Данте Аліг'єрі (1265-1321).

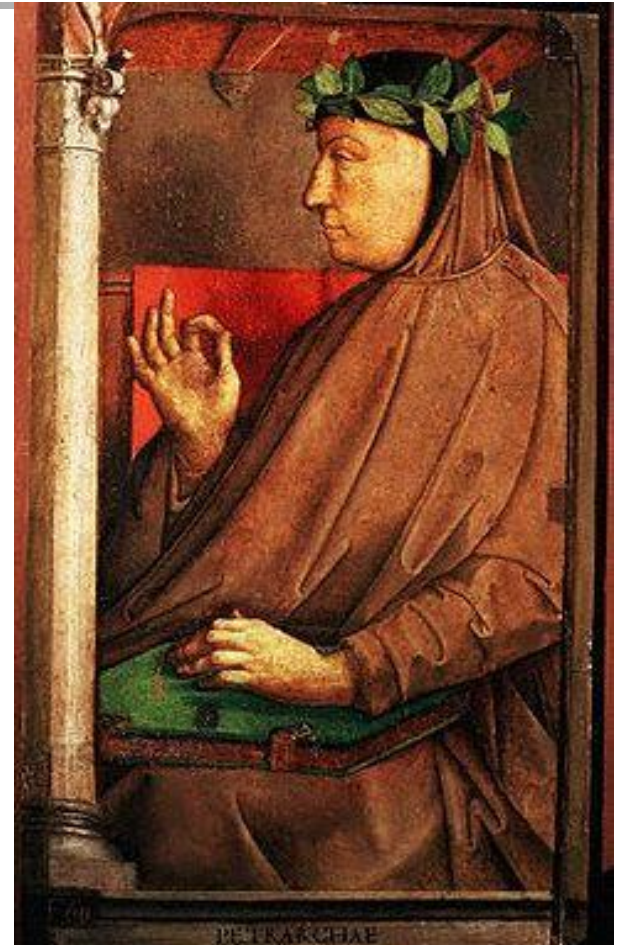
Видатні представники епохи

Відродження

- Найвидатніший твір Данте, вершина його творчості – поема «Комедія». Данте виступив з вченням про подвійне призначення людини. Воно передбачає два види блаженства: в земному житті і в посмертному вічному житті.

Видатні представники епохи Відродження

- Величезною постаттю Ренесансу був Франческо Петрарка (1304-1374).

Видатні представники епохи Відродження

Його вважають родоначальником нової системи культурних цінностей – гуманізму, першим європейським гуманістом, батьком гуманістичної культури в Європі. Петрарка – основоположник нової європейської лірики, автор знаменитої «Книги пісень»

Видатні представники епохи Відродження

- Як видно з творів Петрарки, він відстоював право людини на щастя в земному, реальному житті.

Видатні представники епохи Відродження

- Знаменитим поетом Відродження був Джованні Боккаччо (1313-1375).

Видатні представники епохи Відродження

- Найвизначніший твір Боккаччо – «Декамерон» (від гр. – «десятиденник»), написаний у 1350–1353 рр. і виданий у 1471 р. Це – збірка реалістичних новел, які об'єднані спільним гуманістичним ідеалом і є єдиним цілим.

Розвиток мистецтва

- Мистецтво Високого Відродження найповніше представляють три художники: Леонардо да Вінчі, Рафаель, Мікеланджело. Їх часто називають титанами Відродження, маючи на увазі їхню універсальність.

Розвиток мистецтва

Один з найвидатніших
людей в історії
Леонардо да Вінчі
(1452-1519). Він був
живописцем,
скульптором,
архітектором,
письменником, вченим.

Розвиток мистецтва

У 1495–1497 рр. Леонардо да Вінчі створив знамениту фреску «Таємна вечеря» для трапезної монастиря Санта-Марія делле Граціє в Мілані.

Розвиток мистецтва

- Одна з вершин творчості Леонардо – всесвітньо відомий портрет молодої флорентійки Мони Лізи (близько 1503 р., Лувр, Париж).

Розвиток мистецтва

- Неповторний слід у мистецтві залишила творчість великою художника Рафаеля Санті (1483-1520).

Розвиток мистецтва

- Він є творцем «Сікстинської мадонни», найвизначнішого твору світового мистецтва.

Розвиток мистецтва

- Великим представником культури Високого Відродження був геніальний скульптор, живописець, архітектор і поет Мікеланджело Буонаротті (1475-1564).

Розвиток мистецтва

- Мікеланджело створив знамениту статую Давида – один з найкращих своїх шедеврів.

Розвиток мистецтва

- У 1508 р. Мікеланджело прийняв запрошення папи Юлія II розписати стелю Сікстинської капели Ватиканського палацу в Римі. Фреска, відома під назвою «Створення світу», – одна з вершин всього ренесансного мистецтва.

Розвиток мистецтва

- В 1536–1541 рр. на одній із стін тієї ж Сікстинської капели Мікеланджело створив фреску «Страшний суд».

«Страшний суд»(фрагмент).

Розвиток мистецтва

- Засновником і одним з найбільших представників німецького Відродження був німецький живописець і графік Альбрехт Дюрер (1471–1528).

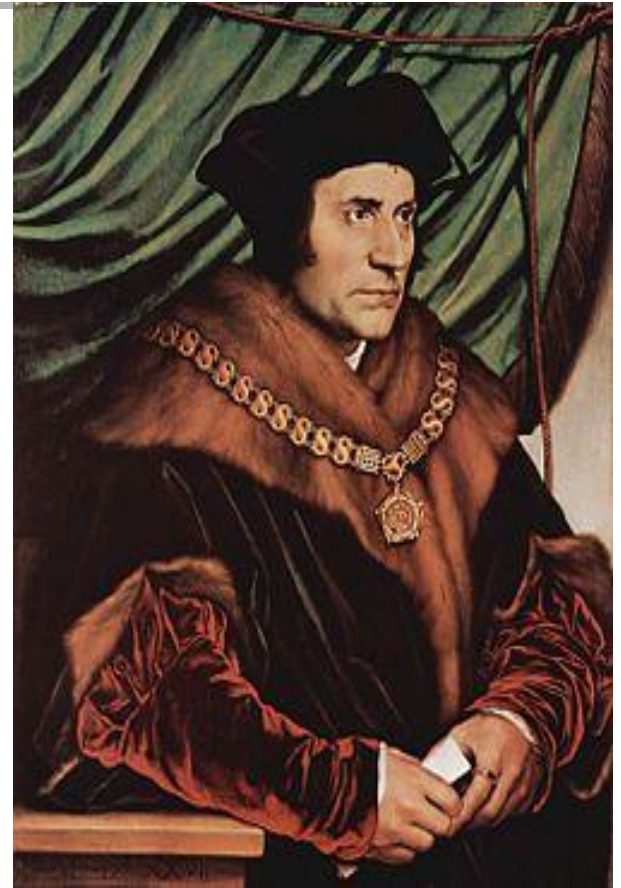

Розвиток мистецтва

- Дюрер першим з своїх сучасників осягнув самоцінність пейзажу. До нього німецькі художники зображали пейзаж лише як фон для релігійних або міфологічних сцен. Художник першим у німецькому живописі написав власний портрет (автопортрет).

Утопічний соціалізм

- Визначним гуманістом Високого Відродження був Томас Мор (1478–1535) – видатний англійський письменник і політичний діяч.

Утопічний соціалізм

- Т.Мор вважається основоположником утопічного соціалізму.

Утопічний соціалізм

- Подальший розвиток утопічного соціалізму пов'язаний з іменем італійського філософа, поета, політичного діяча Томмазо Кампанелли (1568–1639).

Утопічний соціалізм

- Кампанелла – автор одного з найяскравіших творінь ренесансної філософсько-політичної думки – книги «Місто Сонця» (1602 р.; опублікована в 1623 р.).

Реформація

- Важливим процесом, який сильно сприяв формуванню нової культури, стала Реформація (від лат. reformatio – перетворення, виправлення) – рух за реформу католицької церкви та її догматів.

Реформація

- Всередині самої церкви зародився могутній протест. Очолив його Мартін Лютер (1483–1546) – німецький католицький священик, професор богослов'я в м. Віттенберзі.

Реформація

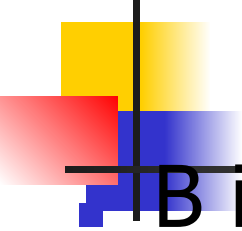
- 31 жовтня 1517 р. М.Лютер вивісив на дверях своєї церкви в м. Віттенберзі 95 тез, спрямованих, насамперед, проти індульгенцій. В них він виступив проти зловживань папської курії та закликав відродити принципи первісного християнства.

Реформація

- У результаті Реформації від папства, католицької системи відмежувався цілий ряд європейських країн: Німеччина, Англія, Шотландія, Данія, Швеція, Нідерланди, Фінляндія, Швейцарія, Чехія, Угорщина та інші. В них виникли в XVI ст. незалежні від римської курії так звані протестантські церкви.

Висновок

В історії культури не було іншої епохи, яка б з такою силою утверджувала красу і велич людини, як епоха Відродження. І саме ця епоха вбачала необхідність заміни індивідуальної та ізольованої людської особистості історично зумовленим колективом, з яким пов'язувалися перспективи історичного прогресу.

Література

- 1.Абрамович С. Д. Світова та українська культура / С. Д. Абрамович. – Львів: Світ, 2004. – С. 260–267, 271–284.
- 2.Кордон М. В. Історія української культури: навч. посібник / М. В. Кордон. – Львів: Магнолія, 2011. – С. 24–57.
- 3.Лекції з історії світової та вітчизняної культури / За заг. ред. А. В. Яртися, С. М. Шендрика, С. О. Черепанової. – Львів: Світ, 1994. – С.272–287.
- 4.Попович М. В. Нарис історії культури України / М. В. Попович. – К.: АртЕк, 1999. – С. 38–55, 92–102, 104–119.
- 5. Чорна Н.В. Історія української культури: навч. посібн. / Н.В. Чорна, Г.М. Горячковська. – Х.: ХНУРЕ, 2012. – С. 6- 44.
- 6. Шейко В.М. Історія української культури: навч. посібн. / В.М. Шейко, В.Я.Білоцерківський. –К.: Знання, 2009. – С. 29-39.